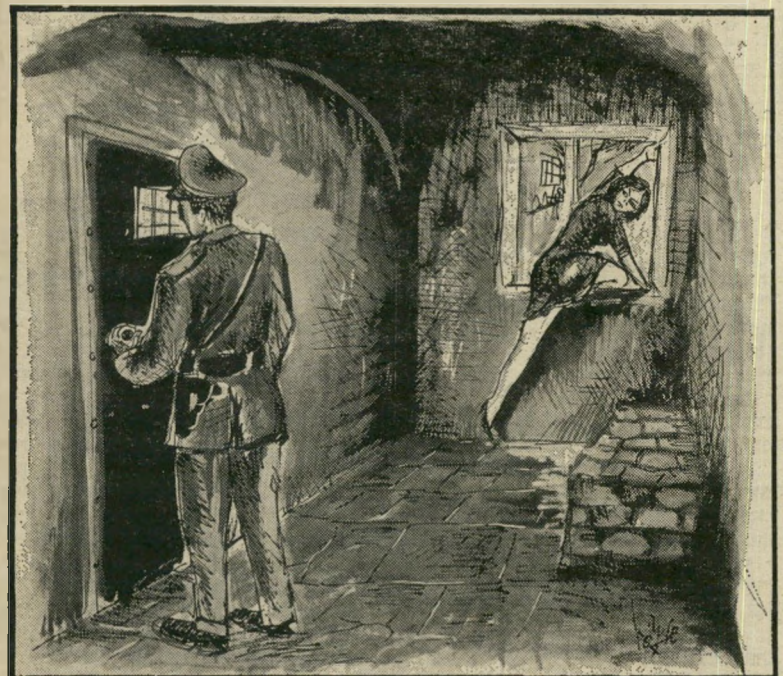

כך נתגלתה הרשת
 ציורים אלה ליוו את הכתבה ה"דמיונית" של העולם הזה בימי פרשת לבון, שנשאה את הכותרת, "פרשת אלכסיס". סיפור זה גילה אז את כל העסק הביש לפרטי-פרטי, אך ייחס אותם לפרשה דמיונית שאירעה, כביכול, בין יוון ותורכיה. בתמונה זו נראה איש הרשת כשפצצת-התבטחה נדלקה בכיסו, והביאה לתפיסתו. כמו במציאות, קרה הדבר בכניסה לקולנוע. הקולנוע האמיתי נקרא "ריאו", לא "לידו". כרמז, נקרא הסרט "האדם השלישי".

מרסל מנסה להתאבד
 בציור אחר שנלווה לאותו סיפור, נראית גיבורת הרשת כשהיא מנסה להתאבד בקפיצה מהחלון. דבר זה התרחש במציאות, כשמרסל ניסתה להיחלץ מחוקריה.

ממלכתית בעניין נתיבי נפט, והמערכה נגד י.ש. שפירא מצד ותיקי רפ"י.

האפי אנד

תהייתה הדיעה על חוסר-האחריות ו"הטיפשות הפיליתית של מחוללי העסק הביש כאשר תהיה, דבר אחד ברור: אנשי הרשת פעלו מתוך מניעים אידיאליסטיים. האמינו שהם מוסרים נפשם למען ישראל. לכן יכלו אורחי ישראל לשמוח השבוע — במאוחר — על שיחרורם מסבלותיהם. נשואיה של מרסל ניניו, הנערה שבילתה את מיטב שנותיה בכלא, מסמנים "האפי אנד" אמיתי. הכל עובר — מלבד הפרשות עצמן.

היחס למפלגת העבודה. בעוד חזן ותומכיו חותרים לקראת איחוד עם מפלגת העבר דה, מבקשים תומכי יערי לשמור על ייחוד זה של מפ"ם.

אלה שניבאו סכנת פילוג למפלגה, שעוים להתבדות. האינטרסים הכלכליים של המפלגה וקבוצתיה הם כל כך חזקים שיש בהם כדי למנוע כל פילוג. אמר אחד

העסק הביש קם לתחייה

HAPPY END

חבלה מצריים. לצורך זה היה על האדם השלישי להשתמש ברשת-ריגול. שהוקמה קודם לכן, על-ידי אדם שהופיע במצרים בשם "ג'ון דאר-לינג" ששמו האמיתי הוא אברהם דר. חברי הרשת היו יהודים מצריים צעירים, ציונים נלהבים כולם. בראש רשת זו עמד יהודי-קראי, הד"ר מארונוק.

חברי-הרשת עצמם התנגדו בחריפות ל"תפקיד שהוטל עליהם. אולם הם שוכנעו כי זהו תפקידם למען ישראל, והסכימו לבצעו. שורה של פצצות הונחו והתפוצצו בלי תקלה. הפרשה נתגלתה כאשר אחד מאנשי הרשת ניסה להכניס פצצת-תבטחה לבית קולנוע, אולם הפצצה נדלקה בכיסו בפתח הבניין. בלש מצרי, שהוצב במקום בעיקר בות אמצעי-הזהירות המוגברים של שלטון מצריים, תפס את האיש.

האדם השלישי הצליח להימלט, בניסיונות המשמשות מאז רקע לזיכרון סוער בשרותי הבטחון הישראליים. (לאחר מכן הורשע בישראל בעבירה ביטחונית, ויישב 12 שנים במאסר).

אולם כל חברי-הרשת נתפסו, נחקרו תוך עינויים, הורו במעשיהם, שניים נתלו, האחרים נדונו לעונשי-מאסר ארוכים.

תלייה ותגמול

כ7 הפרטים האלה פורסמו בהרחבה בעיתוני מצריים. נאסרו לפירסום בישראל. היו לדברים תוצאות מרחיקות לכת. משה שרת, שעמד אז בראש הממשלה, ניסה למנוע את תליית הנדונים. לשם כך הפעיל מתווכים שונים, שקיבלו את הרושם שגמאל עבד-אל-נאצר אינו מתכוון להחמיר. אולם המנהיג המצרי מצא את עצמו במצב ביש: זה עתה תלה את מנהיגי האחים המוסלמיים, שהתנקשו בחייו. הוא חשש לחון את "המרגלים הציוניים", שמא ייאשם בפחדנות וכניעה לישראל.

הוצאתם להורג של אנשי-הרשת גרמה ל"זעזוע בירושלים. בן-גוריון, שחזר משדה-בוקר למשרד-הבטחון, איפשר למשה דיין לבצע פעולת-תגמול מוחצת בעזה, בה נהרגו גו עשרות חיילים מצריים. פעולה זו חתפה את עבד-אל-נאצר להתקשר לראשונה עם ברית-המועצות, לקבל ממנה את וזם ה"שק, ששינה מאז את פני המרחב והעולם, ויגרם בין השאר למיבצע-סיני.

אותה שעה העיכה הפרשה על יחסי ירוש"ל-יפו-חיפה-תל-אביב. אייזנהואר ודאלס התרגזו — ורוגז זה בא לגילוי כתגובה האמריקאית על מלחמת-סיני, כאשר עשו אייזנהואר וכרושצ'וב יד אחת כדי להכריח את ישראל לסגת מכל השטחים שכבשה.

מ.עסק"ל. פרשה"

בזירה הפנימית היו התוצאות מרחיקות-לכת לא פחות.

כאשר התפוצצה הפרשה, גרמה לבהלה בחוגי השלטון. שר-הבטחון פנחס לבון טען שלא נתן הוראה וזו, וכי בוצעה על-ידי "הקצין הבכיר" (ראש אמ"ן, בנימין גיבלי) על דעת עצמו. בעקפיין הוחשד הי"מסכ"ל, משה דיין, שפיברק את כל העניין אך מצא לעצמו אליבי נוח בנסיעה חסרת-שחר לארצות-הברית.

בבירורים שנעשו אז, הוכרח לבון להת"סטר. בן-גוריון הוזעק משדה-בוקר, נטל ל"ידי שוב את משרד-הבטחון, נטל ב-1955. עברו שנים, עד שהועמד האדם השלישי למישפט סודי על העבירה הביטחונית ש"ייחסה לו (שלא היה לה קשר עם העסק הביש). במהלך המישפט גילה האיש כי

פרשות ישנות אינן מתות לעולם. כייחוד בישראל, שהסכה זה מכבר ל"ארץ קלאסית של פרשות. מי רצח את ארלוזורוב (בשנת 1933)? מדוע פורק הפלמ"ח (בשנת 1948)? מי נתן את ההוראה (בשנת 1954)?

שאלות אלה ממשכות להדהד בארץ, מת-עוררות מחדש כל כמה חודשים, רמות וחוקות כמו ביומן הראשון.

השבוע הגיע שוב תורה של השאלה השלישית — "מי נתן את ההוראה?" "העסק הביש", פרשת הריגול והחבלה במצריים של 1954, קמה לתחייה בגוף גיבור, לראשונה פורסם כי אסירי-מצריים נמצאים עתה כולם בישראל, וכי הדמות הרומנטית ביותר של הפרשה, "מאטה-ארי הישראלית", מרסל ניניו, עומדת להינשא בישראל, בנוכחות ראשי-הממשלה.

רבים ידעו כי האסירים הגיעו לישראל זמן קצר אחרי מלחמת ששת-הימים — אחרי שישראל התעקשה שלא להחזיר את שבויה-המלחמה המצריים אלא תמורת שיח"ר אסירים אלה. אך דבר בואם של הי אסירים לארץ לא הותר עד כה לפירסום.

עם הופעת הצלומיהם הישנים של האסיריים בעיתוני ישראל — חזרה זצפה הפרשה שגרמה למיפנה היסטורי ביחסי ישראל-ערב ב"1954, וזעזעה את אמות הסיפים של הי ממשלה ומפלגת-השלטון ב"1961.

רקע העסק

לחל מסוף 1953 קרו כמה דברים, ש"עוררו סאניקה בחוגי השלטון בישר"אל. כעבור שנים נתברר בלי כל ספק כי היתה זאת סאניקה מגוחכת — כמו סאניקה קומי רבות מאז. כגון פרשת המדענים הי-גרמיים ועוד ועוד.

כפי שטענו החוקרים במשפט קהיר, עמ"דו הבריטים לפנות את הבסיסים הי-צבאיים העצומים, שבהם החזיקו עד אז באזורי תעלת-סואץ. בישראל חששו כי הי-נשק הרב הנמצא במחסנים אלה יפול בידי המצרים, וישנה את מאזן-הכוחות לרעת ישראל. (ברור כי שיהיה זאת היסטריה מפורקת, כי נשק מיושן זה היה חסר כל ערך בידי הצבא המצרי).

באותה שעה השתדלה הממשלה האמריקאית החדשה, בראשות הנשיא אייזנהואר ושר-החוץ דאלס, להתקרב לממשלת הקצינים, שקמה במצריים אחרי המהפכה.

בישראל חששו שהתקרבות מצרית-אמריקאית תהיה אסון לישראל.

בפירסומים בעיתונות וזה נאמר כי על כן הוחלט לעשות פעולה, שתשמש מטרה כפולה: תמנע בעד הבריטים לחתום על הסכם-הפינוי עם מצריים, ותפוצץ את הידידות המצרית-אמריקאית החדשה. כל זה באמצעים ילדותיים ממש.

מה היתה ה"הוראה"?

לחוקרים בקהיר טענו כי ביוני 1954 נשלח למצריים האדם שזכה לאחר מכן לתואר "האדם השלישי" (שהו שפעל במצריים בשם פאול פרנק). הוטל עליו לפוצץ פצצות במסודות אמריקאיים ובריטיים בקאהיר ובאלכסנדריה, בצורה ש"תעורר את הרושם כאילו אלה הם מעשי-

הפירסום הראשון על עיסקה זו ניתן בספרו של אורי אבנרי, מלחמת היום הי-שבעי (ישראל בלי ציונות) שפורסם בי-ארצות-הברית ב-1968, ובמהדורתו העברית בארץ כעבור שנה.

האם אפשר להעלות על הדעת מצב שבו חובה על אדם להודות בכשלונו ולהתספר יותר מאשר במקרה זה? כיצד יוכל אדם להנהיג תנועה ולקוות שיתחסר ברצינות לשיקול דעתו, כאשר הוא עצמו מוכיח כי שיקול דעתו בעבר — עליו ניהל ככה ובעקשנות מלחמת-חורמה באלה שאמרו אז את מה שהחא אומר היום —